

Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у початковій ланці освіти у 2022-23 навчальному році

Важко переоцінити роль освітян упродовж війни. З перших днів саме вони забезпечували прихисток і перевезення переміщених осіб, підтримку Збройних сил України та підрозділів тероборони! Саме вони гідно виконують головне мобілізаційне завдання – організацію освітнього процесу. Нам не соромно за жоден із цих днів війни. Скромність і певні вимоги збереження таємниці не дають можливості освітянам голосно говорити про це.

Не лише відновлювати систему, а створити якісно нову модель української освіти для нової країни – ось наше завдання.

Міністр освіти Сергій Шкарлет

Війна — надзвичайно складний час для усіх, а діти потерпають від неї найбільше. У цих обставинах школа може стати своєрідним осередком, що об'єднуватиме учнів та вчителів як громади, так і дітей та педагогів, які вимушені були покинути свої домівки.

Ключовий принцип, на якому має ґрунтуватися освітній процес в умовах війни – гнучкість.

За результатами опитування від Служби освітнього омбудсмена, у якому взяли участь понад 25 тисяч батьків учнів, які перебувають в Україні, більшість батьків, а саме 62,5%, обрали для своєї дитини дистанційну форму здобуття освіти у новому навчальному році.

Натомість лише 13,8% від усіх опитаних батьків обрали очне навчання.

Ще 22,5 % батьків поки не можуть обрати форму навчання для своєї дитини, адже до 1 вересня безпекова ситуація може змінитися, чи батьки не мають висновку про стан укриття в навчальному закладі, чи взагалі ще вирішують, залишатися в Україні або їхати за кордон.

Найменша кількість опитаних підтримує індивідуальну та сімейну форми навчання й екстернат – 1% респондентів.

Найбільш ефективним форматом дистанційного навчання в умовах війни є **онлайн-уроки** в режимі реального часу..

Отже, декілька слів про особливості 2022/2023 навчального року.
Пріоритетні напрямки освітньої діяльності:

- організація освітнього процесу в умовах очної/дистанційної / змішаної форм навчання;

- підвищення результатів навчання учнів 1-4 класів засобами компетентнісно орієнтованого навчання на засадах індивідуального й диференційованого підходів;

- посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції;

- психологічний супровід освітнього процесу в умовах воєнного й післявоєнного часу.

- безпека учасників освітнього процесу (наявність укриття/сховища; точний розрахунок місць в ньому, виконання заходів безпеки під час сигналів повітряної тривоги);

- за умови відповідної безпекової ситуації повернення до освітнього процесу в офлайн-режимі;
- кількість місць у сховищі/укритті закладу освіти є критерієм кількості залучених учасників освітнього процесу;
- режим організації освітнього процесу краще погодити з відповідною військовою адміністрацією.

Щодо безпеки, то

- в укритті/сховищі має бути 2 виходи;
- державних програм у сфері обладнання укриттів/сховищ не очікується;
- графік освітнього процесу визначає заклад освіти;
- єдиної дати початку навчального року не буде, пізніший початок навчального року (наприклад, з 01.10.2022) не вплине на терміни навчання.

При організації освітнього процесу в очному або змішаному режимі слід забезпечити безумовне переривання освітнього процесу у разі включення сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення. Учасники освітнього процесу повинні організовано прослідувати до споруд цивільного захисту та перебувати в них до завершення тривоги. Освітній процес може завершуватися в укритті, а після відбою тривоги учасники можуть повернутися до приміщення закладу освіти та продовжити процес навчання з урахуванням необхідного корегування.

7 червня 2022 року відбулася нарада під головуванням Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала. Під час наради було обговорено питання підготовки закладів освіти до початку 2022/23 навчального року, створення безпечних умов перебування дітей, учнів у них з урахуванням збройної агресії РФ.

За результатами наради було визначено, що заяви про прийом на навчання до школи дітей можуть подаватися батьками до 1 вересня; медичні довідки для дітей, які на цей час перебувають за кордоном або в інших місцевостях, можна подавати перед початком навчального року.

Шановні колеги! У цей непростий час маємо наголошувати на психоемоційному стані учнів, встановленні з ними довірливих взаємин, створенню відчуття безпеки та підтримки, адже діти перебувають у стані стресу, тривоги, паніки й розгубленості. Педагогам необхідно розробляти уроки з урахуванням таких фактів:

- внаслідок сильних емоційних переживань когнітивні можливості мозку значно погіршуються, тому дитині набагато складніше сприймати нову інформацію і відтворювати раніше засвоєну;
- наслідки стресу можуть проявлятися у вигляді надмірної непосидючості, дратівливості, агресії чи навпаки – апатії й замкнутості;
- серед ваших учнів, найімовірніше, будуть діти із зон активних бойових дій; діти, які втратили рідних та близьких. Їхня психіка наразі надзвичайно вразлива.

Якою має бути структура онлайн-уроку в умовах воєнного стану? Що допоможе підтримати ефективність навчання?

1. *Початок заняття.* Починати урок у нових реаліях варто не з повторення вивченого, а з дружнього спілкування та підтримки. Усім своїм виглядом педагог повинен випромінювати спокій, впевненість, добродушність та готовність вислухати й розрадити. Насамперед скажіть учням, які ви раді бачити їх живими та здоровими, наголосіть, що пишаєтеся їхньою стійкістю й умінням справлятися з труднощами. Добре було б для кожної дитини підібрати особливі слова похвали, які підкреслювали б її найкращі риси, а наприкінці – додати, що всі ваші учні для вас супергерої.

2. *Другий блок уроку* присвятіть 4-5 хв психологічним практикам для активізації парасимпатичної нервової системи. В основному ці вправи спрямовані на стабілізацію дихання й усунення відчуття тривоги. *Наприклад, запропонуйте дітям: читати скоромовки на видиху; проказати «б-р-р-р», зображуючи різноманітні гримаси; дмухати на великий палець, ніби на свічку, роблячи короткий вдих і тривалий видих; відчутти своє тіло у просторі, опору під ногами й описати свої зорові, нюхові, смакові, тактильні відчуття тощо.*

3. *Третій блок – навчальний матеріал.* У будь-якій темі опирайтеся на основи, які діти мали надійно засвоїти раніше. Починайте з найпростішого, аби створити в учнів відчуття легкості й розуміння. *Ось найголовніші поради: організуйте повторення у вигляді цікавої дискусії або вікторини; пояснюйте матеріал чітко та лаконічно, використовуйте інфографіку та відеофрагменти. Можна відразу дати короткий тест на перевірку засвоєння інформації; пропонуйте навчальні завдання у форматі ігор та спільних проєктів. В середньому це 2-3 завдання різного типу; підсумуйте, запитавши у кожного, що було цікавого та що запам'яталося з уроку.*

4. *Четвертий блок – домашнє завдання.* Не перевантажуйте дітей надто складними чи об'ємними завданнями. Обов'язково застосовуйте індивідуальний підхід у доборі завдань. *На загал підберіть 1-2 вправи з можливістю наочно демонструвати результат: написати есе, намалювати та описати свій малюнок, скласти таблицю тощо.*

Розпорядок дня – це запорука психологічної стабільності, яка допомагає дітям відволікатися від стресу. Новий розклад має бути зрозумілим і постійним, зазвичай він майже повністю відтворює шкільний розклад довоєнного часу. Звісно, під час сигналів повітряної тривоги діти повинні припинити заняття і пройти в укриття, тож уроки можуть часто перериватися.

Учителі мають бути готовими до будь-яких ситуацій і заздалегідь розробити план подачі матеріалу та систему завдань. *Скажімо, якщо через сирени не вдалося провести повноцінний урок, надішліть учням необхідний матеріал та завдання, записи попередніх уроків, підтримуйте спілкування в месенджерах.*

Безперечно, діти вже звикли до дистанційного формату і використання вчителем певних онлайн-ресурсів. Тому під час дистанційки у воєнний період не варто кардинально змінювати умови навчання і переходити на нову

платформу. Продовжуйте навчання у звичному режимі на Zoom, Classdojo, Google Classroom, Hangouts, Google Meet, Microsoft Teams тощо.

Наголошуємо на необхідності врахування у діяльності початкової освіти нормативно-правової бази Нової української школи:

- Постанова Кабінету Міністрів України №87 від 21.02.2018 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»
- Наказ МОН України від 05.03.2018 № 223 «Щодо упровадження ігрових та діяльнісних методів навчання в освітній процес перших класів закладів загальної середньої освіти»
- Наказ МОН №283 від 23.03.2018 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи»
- Лист МОН України від 27.03.2018 №1/9-181 «Роз'яснення щодо освітніх програм, що не є типовими»
- Лист МОН України від 02.04.2018 №1/9-190 «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкової школи»
- Наказ МОН №367 від 17.04.2018 «Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти»
- Лист МОН України від 19.04.2018 №1/9-249 «Щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти»
- Лист МОН від 18.05.2018 №1/9-322 «Щодо порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах в умовах повної або часткової інтеграції різних освітніх галузей, можливість якої передбачена Державним стандартом початкової освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України №87 від 21.02.2018»
- Наказ МОН №1143 від 10.08.2018 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»
- Наказ МОН №924 від 20.08.2018 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі»
- Наказ МОН №925 від 20.08.2018 «Методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу»
- Наказ МОН від 30.07.2021 №868 «Про затвердження форм звітності з питань діяльності закладів загальної середньої освіти та інструкцій щодо їх заповнення»
- Постанова МОЗ від 06.09.2021 р. №10 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)»
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2021 р. № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»
- Наказ МОЗ №2205 від 25.09.2020 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти»

- Наказ МОН від 8 вересня 2020 року №1115 і зареєстровано в Міністерстві юстиції 28 вересня 2020 року за №941/35224 “Деякі питання організації дистанційного навчання”
- Інструкція з діловодства у закладах загальної середньої освіти

У 2022/2023 навчальному році заклади загальної середньої освіти продовжують впровадження концептуальних засад реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Пріоритетними залишаються завдання створення освітнього середовища для реалізації інтегративного підходу до компетентісно орієнтованого навчання, забезпечення умов для взаємодії учасників освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства та в умовах психологічної комфортності.

Структура 2022-23 навчального року (за чвертями, півріччями, семестрами), тривалість навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, інші форми організації освітнього процесу **встановлюються закладом загальної середньої освіти** у межах часу, передбаченого освітньою програмою.

Орієнтовна структура 2022-23 навчального року:

I семестр - 1 вересня – 23 грудня 2022 року;

II семестр – 9 січня – 2 червня 2023 року.

Орієнтовні терміни канікул: *осінні* з 24 жовтня по 30 жовтня (7 днів); *зимові* з 24 грудня по 8 січня (16 днів); *весняні* з 27 березня по 2 квітня (7 днів).

Додаткові канікули для 1 класу з 20 лютого по 26 лютого.

Режим роботи закладу загальної середньої освіти визначається закладом освіти на основі відповідних нормативно-правових актів.

Державним стандартом початкової освіти (2018) визначено, що початкова освіта має **два цикли навчання** (1-2 і 3-4 класи), що враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти. Зміст освіти у документі представлено у дев'яти освітніх галузях: *мовно-літературній, математичній, природничій, технологічній, інформатичній, соціальній і здоров'язбережувальній, фізкультурній, громадянській та історичній, мистецькій*. Кожна галузь описана через загальні результати навчання та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти. Загальні результати навчання представлені описом складників ключових і предметних компетентностей, якими має володіти випускник закладів середньої освіти III ступеня, та окреслюють кінцевий результат для побудови освітньої траєкторії здобувачів загальної середньої освіти. Обов'язкові результати навчання показують, які складники ключових і предметних компетентностей мають бути сформованими у здобувачів освіти **на кінець кожного циклу навчання**.

Заклади загальної середньої освіти можуть використовувати типові або інші освітні програми.

Інші освітні програми - ті, що розробляють на основі типових освітніх програм, НЕ потребують окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти.

Освітня програма закладу освіти може бути розроблена на основі:
типової освітньої програми для учнів 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко,
типової освітньої програми для учнів 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна;
типової освітньої програми для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко;
типової освітньої програми для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна;
освітньої програми початкової освіти за вальдорфською педагогікою (автори Косенко Д. Ю., Мезенцева О. І.), лист ДСЯО від 11.09.2020 № 01/01-23/1044;
освітньої програми «Світ чекає крилатих» (науковий керівник Цимбалару А. Д), лист ДСЯО від 22.09.2020 № 01/01-23/1115;
освітньої програми за педагогічною технологією «Росток» (науковий керівник Пушкарьова Т. О.), лист ДСЯО від 11.09.2020 № 01/01-23/1045;
освітньої програми «Інтелект України» (науковий керівник Гавриш І. В.), лист ДСЯО від 06.08.2020 № 01/01-23/929;
освітньої програми за системою розвивального навчання Д. Б. Ельконіна, В. В. Давидова та ін.. (автори Старагіна І. П., Захарова Г. М. та ін..), лист ДСЯО від 11.09.2020 № 01/01-23/1043;
освітньої програми І циклу (1-2 класи) та ІІ циклу (3-4 класи) закладів загальної середньої освіти, які працюють за системою розвивального навчання (Центр психології і методики розвивального навчання), лист ДСЯО від 28.08.2021 № 01/01-23/1283.

Звертаємо увагу, що відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 03.06. 2022 р. № 521 оновлено типові освітні програми для 1 – 2 та 3 – 4 класів. **Оновлені типові освітні програми затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08. 2022 р. № 743.**

Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти має змогу самостійно обрати, за якою програмою буде проводити навчання, а керівник затверджує схвалену педрадою програму.

На основі типових програм розробляються **освітні програми**, які не потребують окремого затвердження Міністерством освіти чи центральним органом забезпечення якості освіти.

Заклади загальної середньої освіти самостійно визначають перебіг навчального процесу, орієнтуючись на формування ключових і предметних компетентностей учнів після закінчення навчального року.

○ На основі освітньої програми заклад освіти складає та затверджує навчальний план, який конкретизує організацію освітнього процесу.

У навчальному плані освітньої програми закладу освіти конкретизується варіативний складник. Варіативна складова навчальних планів використовується на: **підсилення предметів інваріантної складової**. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години; **запровадження**

факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію, чи світоглядного спрямування (етика, риторика, рідний край, хореографія тощо); **індивідуальні заняття та консультації**.

Варіативність змісту початкової освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

У разі використання варіативної години на вивчення курсу за вибором до переліку навчальних програм, який є складником освітньої програми додається програма цього курсу. Звертаємо увагу, що програма курсу за вибором повинна мати відповідний гриф і входити до переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання у початкових класах закладів загальної середньої освіти (<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>).

Перелік грифованої навчальної літератури доступний на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України та на вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Добираючи змістове забезпечення вивчення предметів, рекомендуємо передбачити можливості використання цифрових засобів навчання. Слід виважено обирати електронні освітні ресурси, ураховуючи їх дидактичну доцільність, фактологічну коректність змісту, відповідність навчальній програмі. **Вибір цифрової платформи** для використання в освітньому процесі заклад загальної середньої освіти здійснює самостійно з урахуванням технічних можливостей учителів та учнів.

Автономія вчителя має бути забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проектів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Вчитель має право на вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників.

Звертаємо увагу педагогічних працівників на те, що відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти у навчальних програмах з усіх предметів і курсів **передбачено 20% резервного часу**.

Календарне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо.

В освітньому процесі початкової школи застосовується формувальне та підсумкове оцінювання. Для його здійснення радимо керуватись чинними Методичними рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання учнів 1 – 4 класів. Водночас наголошуємо, що **формувальне оцінювання здійснюють з метою отримання інформації про досягнення учнів задля прийняття рішень про наступні кроки в навчанні як учителем, так і учнем**.

Орієнтирами для визначення критеріїв оцінювання є:

- вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти до другого циклу навчання (3 – 4 класи);
- очікувані результати, зазначені в освітній програмі закладу освіти;
- орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання учнів 1 – 4 класів закладів загальної середньої освіти (додаток 1 до методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1 – 4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813).

Новий 2022-23 навчальний рік у 2-4 класах обов'язково має розпочатися з діагностування. Докладніше про діагностичні роботи можна прочитати :

[Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи](#)

Організація освітнього процесу в початковій школі. Діагностування навченості учнів початкової школи. 2 клас. Харків: Ранок, 2020.

- Організація освітнього процесу в початковій школі. Діагностування навченості учнів початкової школи. 3 клас. Харків: Ранок, 2020.

- Організація освітнього процесу в початковій школі. Діагностування навченості учнів початкової школи. 4 клас. Харків: Ранок, 2020.

<https://www.ranok.com.ua/search/products.html?q=%D0%92%D1%85%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%96+%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96+%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

Фрагменти посібників розміщені в Електронній бібліотеці НАПН України за такими посиланнями:

- 2 клас. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722211/>
- 3 клас. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/722212/>
- 4 клас. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/722213/>

Фактичне виконання навчальної програми фіксується у Класному журналі .

Щодо оцінювання і ведення журналу в НУШ 1-4 класи.

Чинні документи:

- наказ МОНУ № 813 від 13.07.2021 року "Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти" : <https://drive.google.com/.../1DuEdJ31mq4.../view>

- наказ МОНУ № 1362 від 07.12.2018 року "Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів Нової української школи"(зі змінами відповідно до наказу № 1096 від 02.09.2020 року.) : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1362729-18#Text>

Оцінка - показник досягнень навчально-пізнавальної діяльності учня/учениці. На заміну узагальненій бальній оцінці навчальних досягнень учнів вводиться *вербальна оцінку* окремих результатів навчання учня/учениці з предмета вивчення, інтегрованого курсу (освітньої галузі), яка окрім оцінювального судження про досягнення може ще називати і рівень результату навчання.

Оцінювальне судження називається *вербальною оцінкою*, оцінювальне судження із зазначенням рівня результату - *рівневою оцінкою*. Вербальну і

рівневу оцінки можуть виражати як усно, так і письмово. Рівень результату навчання рекомендується визначати з урахуванням динаміки його досягнення та позначати буквами: «початковий» (П), «середній» (С), «достатній» (Д), «високий» (В)».

Результат оцінювання особистісних надбань учня/учениці у 1-4 класах рекомендуємо виражати вербальною оцінкою, а об'єктивних результатів навчання учня/учениці у 1-2 класах - вербальною оцінкою, у 3-4 класах – або вербальною оцінкою, або рівневою оцінкою за вибором закладу загальної середньої освіти на підставі рішення його педагогічної ради.

Формувальне оцінювання розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно.

Результати формувального оцінювання рекомендуємо виражати вербальною оцінкою учителя/учнів, що характеризують процес навчання та досягнення учнів.

Інформацію щодо сформованості певних результатів навчання учня/учениці та процесу їх досягнення, які учень/учениця виявляє під час виконання усних завдань, практичних робіт тощо, рекомендації щодо їх покращення учитель може фіксувати на носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових/електронних щоденниках учнів тощо/)

Тематичні діагностувальні роботи з предметів вивчення таких освітніх галузей, як «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна», а також з курсів за вибором, зазвичай, не проводять. Об'єктом підсумкового оцінювання є результати навчання учня/учениці за рік.

Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання за рік можуть бути результати виконання тематичних діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками, спостереження вчителя у процесі формувального оцінювання.

Підсумкове оцінювання за рік з предметів вивчення таких освітніх галузей, як «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна» пропонуємо здійснювати шляхом узагальнення даних, отриманих під час формувального оцінювання, з урахуванням динаміки формування результату навчання.

З метою реалізації індивідуального підходу до учнів під час підсумкового оцінювання результатів навчання та створення можливостей кожному учню/учениці виявляти відповідальність за власне учіння і досягати максимально можливих результатів навчання пропонуємо за 10-15 днів до кінця навчального року узагальнити результати навчання учнів з предметів вивчення/інтегрованих курсів за кожним блоком обов'язкових результатів навчання, який окреслений у свідоцтві досягнень, та визначити стан сформованості/рівень результатів навчання учня/учениці з урахуванням динаміки їх формування. Учитель за рішенням педагогічної ради закладу освіти може фіксувати в класному журналі або лише на носії зворотного зв'язку з батьками попередню оцінку за результатами підсумкового оцінювання.

Відповідно до статті 54 Закону України «Про освіту» щодо академічної свободи педагогічних працівників заклад загальної середньої освіти може

розробити власну систему оцінювання результатів навчання учнів, дотримуючись таких її ключових показників:

- система оцінювання дозволяє реалізувати принцип дитиноцентризму в оцінювальній діяльності, що передбачає відкриття учню/учениці перспектив постійного розвитку відповідно до власних можливостей щодо опанування навчальним досвідом;*
- система оцінювання не повинна призводити до розподілу учнів на групи за індивідуальними навчальними можливостями;*
- система оцінювання має відповідати концептуальним засадам Нової української школи та сприяти досягненню обов'язкових результатів навчання учня, визначених у Державному стандарті початкової освіти.*

Щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів Нової української школи:

У початкових класах здійснюється формувальне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів.

Підсумкове оцінювання здійснюється у 1 - 2 класах із застосуванням вербальної характеристики особистих досягнень, а його результати фіксуються тільки у свідоцтві досягнень.

У 3 - 4 класах підсумкове оцінювання здійснюється за рівневою шкалою. *Результати навчання можуть вказуватися на відповідних сторінках навчальних предметів (окремих сторінках зведеного обліку результатів навчання) згідно з характеристиками результатів навчання, визначених у свідоцтві досягнень за рівнями, використовуючи такі позначення:*

П - початковий рівень;

С - середній рівень;

Д - достатній рівень;

В - високий рівень.

До журналу записуються лише *результати підсумкового оцінювання: за I семестр (I і II триместр) та рік (здійснюється на підставі результатів оцінювання за II семестр або III триместр).*

У 1 класі домашнє завдання не задається та, відповідно, не фіксується у журналі. У 2 класі домашнє завдання є необов'язковим, проте на непарній сторінці розвороту журналу в графі "Завдання додому" можуть зазначатися пошуково-дослідницькі та творчі завдання.

У 3 - 4 класах домашні завдання, у разі їх надання, обов'язково фіксуються у журналі. У відповідній графі стисло записуються зміст (сторінки підручника, номери задач тощо) та/або спосіб виконання завдання (вивчити напам'ять, повторити, розв'язати тощо).

На вихідні, святкові та канікулярні дні домашнє завдання не задається та, відповідно, не фіксується у журналі.

У 1-4 класах закладів загальної середньої освіти пропонується працювати за підручниками, що за результатами конкурсного відбору отримали гриф «Рекомендовано для використання в закладах загальної середньої освіти» і будуть надруковані за кошти державного бюджету.

Використання навчальних посібників, зошитів з друкованою основою, що доповнюють зміст підручників, утворюють разом з ними навчальні комплекти, є необов'язковим і може мати місце в освітньому процесі лише за умови

дидактичної доцільності навчальних видань для реалізації нових підходів у роботі з учнями, дотримання вимог щодо уникнення перевантаження учнів та добровільної згоди усіх батьків учнів класу на фінансове забезпечення.

Міністерство освіти і науки затвердило Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року. Про це йдеться в наказі МОН від 06.06.2022 №527.

Серед основних складових національно-патріотичного виховання в концепції виокремлені громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання.

Метою національно-патріотичного виховання визначено становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності.

Також у документі докладно прописані заходи до 2025 року для:

- удосконалення нормативно-правової бази щодо національно-патріотичного виховання (зокрема, розроблення законопроєкту “Про національно-патріотичне виховання”);
- створення соціально-педагогічних умов для реалізації національно-патріотичного виховання;
- зміни змісту й форми національно-патріотичного виховання;
- організації інформаційно-просвітницької роботи у сфері національно-патріотичного виховання;
- розвитку військово-патріотичного виховання.

З початком 2022 року настали значні випробування для українського народу. Українська держава, пройшовши значний шлях у розбудові своєї незалежності, зустрілась з величезною перешкодою на цьому шляху – проти України була розв'язана повномасштабна війна. Це зумовлює важливість актуалізації питання формування активної громадянської позиції, національно-патріотичного виховання у загальній середній освіті в цілому і в початковій освіті зокрема. Саме патріотизм є найнадійнішим союзником у цій визвольній війні. Минулий навчальний рік розпочинався в умовах відносного миру у нашій країні (за винятком окремих районів Донецької та Луганської областей), а закінчувався в умовах військового стану, під завивання сирен, іноді під обстрілами, в умовах, коли була необхідність переселення в більш безпечні регіони України та зарубіжжя.

Новий 2022-2023 навчальний рік буде розпочато в умовах війни. Наші відважні збройні сили кують перемогу на фронті, дорослі роблять усе для перемоги в тилу, навіть діти шукають способи допомоги армії. Але всі українці від малого до великого мають розуміти, за що точиться героїчна боротьба – за збереження незалежності нашої держави і нації.

Тому перший урок цього навчального року має бути присвячений ще більш глибокому усвідомленню вихованцями, що ж таке Батьківщина, держава, патріотизм, якими були, є і мають стати українці, щоб ні у кого ніколи не виникало бажання нав'язувати українцям, як їм жити, з ким дружити, якою

мовою говорити і куди рухатися у розвитку своєї суверенної незалежної держави.

Отже, пропонуємо наступну тему першого уроку : «Ми українці: честь і слава незламним!»

Колеги! Про зміни в типових освітніх програмах.

Відповідно до наказу МОН України за 03.06.2022 №521 «Про утворення робочих груп з оновлення змісту навчальних програм» було сформовано групу для підготовки проєкту змін до типових освітніх і навчальних програм для 1–2 і 3–4 класів закладів загальної середньої освіти. Науковці відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко (головний науковий співробітник Надія Бібік і науковий співробітник Тетяна Павлова) розробили відповідні пропозиції щодо змін до програми інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (типових освітніх програм, розроблених під керівництвом О.Я. Савченко), що зумовлені воєнним станом в Україні.

У результаті напрацювань запропоновано такий проєкт змін до навчальних програм:

- уточнено наповнення змістових ліній курсу питаннями здорової і безпечної поведінки учнів в умовах цивільного захисту;
- доповнено зміст актуальною тематикою щодо навичок взаємодопомоги людей в кризових ситуаціях; застосування інформації про безпеку в різних життєвих ситуаціях;
- конкретизовано завдання, пов'язані з формуванням здорової і безпечної поведінки учнів у кризових умовах, а саме: уміння розпізнавати ситуації, які становлять загрозу для власного життя і здоров'я та життя і здоров'я інших;
- розширено практичний блок застосування норм і правил безпечної поведінки, зокрема: під час оголошення/відбою повітряної тривоги; способи повідомлення про виявлені підозрілі предмети; адекватне реагування на застережувальні написи; застосування навичок гігієни в умовах карантинних обмежень;
- деталізовано інформацію про зв'язки між людьми в суспільстві; вказано, до кого звертатись у небезпечних ситуаціях;
- обґрунтовано безпекові характеристики змісту щодо моделей поведінки в довкіллі; участі у справах громади, спрямованих на цивільний захист населення;
- узгоджено і доповнено зміст практичними завданнями щодо застосування інформації в реальному житті;
- доповнено зміст навчання актуальною тематикою соціального характеру (участь у благодійних заходах, взаємодія людей і країн в кризових ситуаціях тощо).

Оновлені типові освітні програми затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08. 2022 р. № 743.

На часі розроблення авторськими колективами відповідних доповнень до підручників «Я досліджую світ» і методичних рекомендацій щодо їх упровадження.

Співробітники відділу початкової освіти ім. О.Я. Савченко *Надія Бібік і Тетяна Павлова* розробили методичні рекомендації до пропедевтичного

ознайомлення молодших школярів з основами радіаційно-гігієнічної безпеки.
Сподіваюсь, що це стане надійним помічником вам у організації навчання молодших школярів.

Колеги! Декілька спрямувань на практичну діяльність. Щиро сподіваємося, що нижчезазначені ресурси будуть цікавими і корисними:

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ НУШ:

"Методичний кейс" для вчителя першого класу НУШ

Новий освітній простір

ПОРАДНИК ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ (навчально-методичні матеріали)

Онлайн-курс для вчителів початкових класів Нової української школи

Методичні рекомендації до «Ранкових зустрічей»

Відеопрезентація Типової освітньої програми НУШ, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко

Відеопрезентація Типової освітньої програми НУШ, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна

«Нова українська школа: реалії та перспективи» (методичні рекомендації)

«Особливості впровадження Концепції Нова українська школа» (методичні рекомендації)

Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник

Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник

Навчально-методичні матеріали до підручника «Я досліджую світ» для 1-го класу Нової української школи

Плейлисти з відеоуроків від кращих українських та світових освітніх youtube-каналів які доповнюють шкільну програму та медіа підручник, що краще мотивує сучасного школяра, сприяє розвитку навичок соціального й емоційного інтелекту <https://www.youtube.com/c/NovashkolaUaOfficial>; <https://novashkola.ua/1-klas/>.

Виручалочка для творчого вчителя

<https://www.facebook.com/groups/179224739449361/?ref=bookmarks>

Цікавинки для НУШ

<https://www.facebook.com/groups/309375459583743/?ref=bookmarks>

Ми початківці

<https://www.facebook.com/groups/1800698540247999/?ref=bookmarks>

Калейдоскоп цікавинок

<https://www.facebook.com/groups/2075741392668263/?ref=bookmarks>

Електронна платформа навчання, обладнання

«Сучасні рішення для освіти»

<http://rozumniki.com/catalog/tovary/>

<http://rozumniki.com/poslugi/poslugi/>

Педагогічні ігри, мультимедійні посібники

<http://rozumniki.net/catalog/>

<https://www.ed-era.com/books/>

Міжпредметні кейс-уроки

<http://case.edufuture.biz/>

Освітні он-лайн програми, відео

<https://www.ed-era.com/courses/>

<https://prometheus.org.ua/courses>

Робототехніка та програмування

<http://prolego.org/>

Електронний менеджмент (журнали, щоденники, документообіг)

<http://smarsy.ua/html/ua/project.html>

Шість цеглинок в освітньому просторі школи.

Методичний посібник / Упорядник О.Рома - The LEGO" Foundation. 2018. - 32 с.

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/tseglinok-kviten-2018-web.pdf>

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/po-novomu-navchannya-po-inshomu.pdf>

<https://naurok.com.ua/post/integrovane-navchannya-dobirka-materialiv-iz-biblioteki-teki-na-urok>

Інтегроване навчання: добірка матеріалів із Бібліотеки «На Урок»

<https://naurok.com.ua/post/sekreti-organizaci-integrovanogo-navchannya-u-pochatkoviy-shkoli>

Секрети організації інтегрованого навчання у початковій школі.

Детальніше про навчальні матеріали для роботи з першокласниками в адаптаційний період можна ознайомитись за посиланням:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/konferenciya-2018/navchalni-materiali-dlya-roboti-z-pershoklasnikami-v-adaptacijniy-period>

<https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/810> підручники для 1 класу у ПДФ форматі.

Канали з українськомовним контентом на YouTube для молодших школярів

1. Цікава наука.

На каналі доступна велика кількість науково-популярних та освітніх відео з біології, фізики, астрономії, географії, математики, які перекладені та озвучені українською мовою.

<https://youtube.com/c/cikavanauka>

2. Книга-мандрівка. Україна.

«Смачний» канал, контент якого побудований у стилі мультсеріалу, який заснований на реальних подіях. Прекрасний варіант знайомства з історією.

<https://youtube.com/.../%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%D0...>

3. Хмаринка.

Пізнавальний канал для всієї родини. Тематика відео різноманітна: науково-пізнавальна, соціальна, розважальна. Там можна знайти щось цікаве як для молодших, так і для старших.

<https://youtube.com/.../%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0...>

4. Хмаринка Science.

Науково-популярний та пізнавальний канал. Підійде старшим дітям та дорослим. Тематика контенту: досягнення світової науки.

<https://youtube.com/channel/UCbukQvHPJuhrW3gPFszjYew>

5. Віртуальна школа.

Навчальні відеоуроки для школярів українською мовою. Канал корисний і дітям, і батькам, і вчителям. Відеоролики можна використовувати як додатковий матеріал для навчання.

<https://youtube.com/.../%D0%92%D1%96%D1%80%D1%82%D1%83%D0...>

6. *ХабблТрабл*.

Астроблог для астрономів. Цікаві факти про космос.

https://youtube.com/channel/UCvFa2D_fWbkxMunCPT9ZpQw

7. *LearningUa*.

Наука простими словами. На каналі можна знайти відео із дослідженнями, науково-популярні відео з фізики, природи, відеоуроки з української мови та математики.

<https://youtube.com/c/Learningua>

8. *Наука та Всесвіт*.

На каналі переклади і озвучення українською мовою науково-популярних відео із фактами сучасних досліджень космосу, людини, природи.

<https://youtube.com/channel/UC9gDR8zmbMhgEULgXipm3OA>

9. *Kozak TV*.

Велика кількість пізнавальних роликів для дітей, які можна використовувати в навчанні. Основні теми: природознавство, географія, історія, космос та чимало відео пов'язаних з Україною.

https://youtube.com/channel/UCF_7TdSXsFbSbw-qkXFydBg

10. *Мальва*.

Канал, який був створений на карантині під час пандемії, проте актуальність такого контенту не зменшилася. Уроки НУШ для дітей.

<https://youtube.com/channel/UCTCilkMkZNCT9nUXheeDb7w>

11. *Наука для дітей*.

Про науку доступно дітям від фанатів наукової програми Галілео.

https://youtube.com/channel/UC8ZuuwAk3qk_GcXY1tzDSfQ

12. *Телеканал ПЛЮСПЛЮС*.

Канал з великою кількістю пізнавальних відео для дітей категорій дошкільного та молодшого шкільного віку.

<https://youtube.com/c/plusplustv>

13. *Знайченко*.

Канал із цікавими фактами про весь світ.

<https://youtube.com/channel/UCJ2LOb1qAROp0IREKTprCqw>

14. *Розумний кОтусь*.

Канал із різноплановим україномовним контентом. На каналі можна знайти аудіоказки та відео про тварин для молодших, а також відео та уроки для школярів.

<https://youtube.com/.../%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%BC%D0...>

15. *Казочки та цікаві історії для дітей*.

Канал для поціновувачів аудіоказок та історій.

<https://youtube.com/channel/UCok9X9ZeNg1EXaHVuP6iE-Q>

16. *Bookingem*.

Науково-розважальний канал, який наповнений контентом із цікавою інформацією про звичні речі та явища, аудіоказками та іншими відео, які сподобаються дітям.

<https://youtube.com/channel/UCO3XUmrQIR5XEaJczMOzeBg>

Шановні друзі, колеги! Попри продовження воєнного стану в Україні, кожен з нас докладає максимум зусиль, аби розпочати новий навчальний рік у звичному форматі, а найголовніше – безпечно.

У переддень першOVERесневого свята бажаю усім наснаги, наполегливості та натхнення для досягнення поставлених цілей. Попереду на нас чекає велика робота. Вірю, що разом ми зможемо реалізувати непрості завдання, що стоять перед сучасною українською освітою. З кожним днем ми все ближче до перемоги!!!

Марина Крилевець